

САНА ОЛОХ

Хайыт

1931 снл алтынны
15 нүнүттэн тахсар

ССИП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭНИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 119 (4542) 1974 снл. Алтынны 3 күнэ Сымата 2 харчы

ДОБОРДОҢУУ ТЫЫННААХ ХОЛОБУРДАРА

Советской дьоннор Венгрия Социалистической Респуб-
ликасын Комунистической партиятын КК баста-
кы секретара Янош Кадар баһылыктаах партийнай-
правительственной делегацияны истинник көрүстүлөр.
Бу икки социалистической дойдулар норуоттара бы-
рааттыы добордоһоллор.

Добордоһуу дининг снлстээх Кини Советской Ар-
мия Венгрияны фашистской батталтан босхолообут
күннэригэр үөскээбитэ. Онтон ыла отут снл ааста.
Ол кэм устатыгар Советской Союз уонна Венгрия бы-
рааттыы добордоһуулар салгыы сайдар. Балаан
ыйын 25 күнүгэр Кремль Улахан Дьбарыаһыгар ыл
өтөригэр ССКИ КК Генеральной секретара таб. Л. И.
Брежнев советской-венгерскэй добордоһуу тыыннаах
холобурдарын билигин сир ахсын көрүөххэ сөп дигэн
бэлэтээбитэ. Бырааттыы дойдулар икки ардылары-
гар биригэ үлэлээһин күнтэн-күн бары уобаластарга,
ол иһигэр эргизинэ, научнай-технической уонна
производственной кооперацияда бөһөргөөн иһэр ди-
битэ.

Л. И. Брежнев ити этиилэрин хас да чабылхай хо-
лобурдарынан бигэргэтирэххэ сөп. 1973 сыллаахха дой-
дулар икки ардыларыгар табаар эргирэ 2 миллиард
64 малүйүн солкуобайга тэннэспитэ. Венгрия тас
эргизингэр Советской Союз ылар өлүүтэ кини тас
дойдулары кытта эргизини үс гыммыт биригэр тэн-
нээр.

Венгрия промышленноһун сайдытыгар Советской
Союз технической көмөтө улаатан иһэр. Ордук хара
уонна өнөөх металлургияда, энергетикада, химичес-
кэй уонна неби онорор промышленностарга. ССРС
Венгрияда 74 промышленнай объектар тутууларыгар
оборудованиелары биэрэр. Оттон Венгрия «Икарус»
автобустары, портовай кырааннары, ааһар-суоттуур
массыналары, аһылык араас табаардарын, чэпчэки
промышленность оноруктары биэрэр.

Научнай-технической өттүнэн биригэ үлэлээһин
күннүк сайдар. Билигин 200-тэн тахса советской
уонна 150 венгерскэй чинчийэр уонна бырайыак-
тыыр-конструкторскэй тарилталар 300-тэн тахса про-
блемалары холбоһон үөрэтэллэр.

Сүүһүнэн тыһыынча дьону түмэр 900-тэн тахса
Венгрия предприятиелара, кооперативтара, госхозта-
ра, институттара уонна оскуолалара советской-венгер-
скэй добордоһуу обществоһун чилиэннэринэн буолал-
лар. Соторутаабыта Венгрияда советской культура
уонна наука сана бэртээхэй дьинэ тутулан үлэ-
кирдэ. Бу күнүгэр Охедь хайа үрдүгэр Венгрия
столицатын тыһыынчанан олохтоохторо советской-
венгерскэй добордоһуу паркатын онороллор. Парк
Венгрияны немецкэй-фашистской халабырдыттартан
босхолоһун 30 сыла туолар күнүгэр аһыллыада.

Биһиги дойдубутугар Венгрия партийнай-прави-
тельственной делегацията кэлэ сылдыгыта добордо-
һуу инникитин өссө күүскэ сайдарыгар улахан кы-
лааты киллэрдэ.

В. ГОНЧАРОВ, ССТА ырытааччыта.

ССРС, Польша, Чехословакия — Карл Маркс-Штад-
таабы (ГДР) текстильнэй массыналары онорор завод
бородууксуйатын сүрүн туфанааччылар. Бу завод бо-
родууксуйалара социалистической уонна да атын дой-
дуларга таһаарыллар. Манна онорһуллар, таһаһы өрөр
массыналар аан дойду рыногар улахан сэгээрини
көрсөллөр.

АДН—ССТА фотолара.

Кыстын кэлбэтин курдук туттан олороллор

Билин хайыаһыт балаан
ыйын 21 күнүгэр нүмэригэр
Субуруускай аатынан совхоз Ха-
тылытаабы отделинетын быһыл-
гы кыстыкка бэлэһини туһунан
рейдэ матырыйаала бөһөттөм-
ннэ. Ити кэмтэн сөчөлөөх хам-
сааһын тахсыбатах. Отделение
25000 центнер оту соротуопка-
лыахтаах былаанын 9000 цент-
неринэн төлөрбүт, 222 тонна
АВМ кырбаабыт отун мээккэтэ,
150 тонна бурдук соломото баар.
Оттон сиилэс, сенаж уонна эбни
аһылык атын да көрүгүнэр ыла-
һан бэлэмнэмэтэх.

Быыл бу отделениеда 1560
борооску, 10 кэло овуһа кы-
стыахтаах. Ити иһиттан Сугудуа-
на 150, Орто Хотонго 100,
Лахалдыт 4 хотонуна 1080
тобо туруохтаах. Үлэһиттар сү-
нүһүн аһамыттар. Хайыат кри-
тической бэлэтээһинин канин-
тыр Лахалдыт итин хотон хара
сыбаа, хоту хотон өрөмүөнэ бу-
тариллибит. Оттон арыттаах
муосталаах хотон мһылан баран
турар. Кур нөһүөһа дьарын

Биһиги рейдэбит

ыраастана иһик. Биһиги рейдэ-
бит сырыттабын күн, балаан
ыйын 30 күнүгэр, «Сельхозтех-
ника» отделинетыттан бири
автологрузчинтаах үс санасвал
тахсыахтаах билибит этэ. Управ-
ляющей Е. Е. Вриков этэринэн
ити хотон алтынны 20 күнүгэр
дизри бүтөр кыада суох.

Бэлэҕо отделинетыттан кэл-
бит борооскулартан 50-тан та-
хсата үһүс уонна төрдүс сортаах-
тар. Кыдал биригээдэтигэр
каллытээх 157 борооску хотон
сүбүнэн мнэстэтигэр аһаас ха-
лаан аһыгар тураллар. Өссө то-
ло ор итинник сылдыаһа били-
бит. Кыдал биригээдэтигэр бири-
сэһинэр К. Д. Павлушский аһа-
кни аһиһэтээбитин, хайыы-
үбэ туттарбытын туһунан бэрт
холкутук көпсөн-көпсөн, тутта-
ры аһатан нэлэһиһэр. Оһон
отделинелар икки ардыларыгар
бырахсыыга хаалбыт хаарман-

килограмм үүтү ыан,
былаанын лаппа аһарда.
Кини итинэн отделение
үрдүнэн социалистичес-
кай куоталаһыыта бас-
таан иһэр.

ЭДЭРДЭРГЭ КӨМӨЛӨҥӨЛЛӨР

ХАТЫЛЫ: Лахалды
ферматын племенной
хотонугар сүөһү итин-

тин опыттаах маастар-
дара Ленин ордены
кавалера С. Г. Криво-
шапки уонна П. Ф.
Кривошапкина быһылгы
кыстыкка 40-нуу бо-
рооскуну көрөргө-ис-
тэргэ быһаарыммыттар.
Кинилэри кытта биригэ
орто оскуоланы бүтэр-
бит кыргыттар үлэһини-
лэр.

Сага сүөһүһүтэр
30-туу борооскуну кө-
рөллөр. Кыргыттарга
опыттаах үлэһиттэр сү-
бэнэн-аманан көмөлө-
һөллөр, эбни аһылыгы
жайдах бэлэмнири
ыйан-кэрдэн биэрэллэр.
Билигин Лахалды фер-
матын ыччат сүөһүтүн
көрөөччүлэрэ хойуу
көөннөрбөнү дэлэйдик
онорон сиэтэллэр.

С. ОСИПОВ.

БАМ тутуутугар аналлаах комсомольскэй суботуньун

БАМ тутуутугар көмөтө анал-
лаах республиканскэй охсуулаах
мй түмүстөннө. Оройун бары
комсомольскэй тарилталар ити
охсуулаах мй бүтөһүн күнүгэр—
балаан ыйын 29 күнүгэр көхтөөх
үлэһи таһыстылар.

Икки күннээх үлэ түмүгэр муоста-
лаһын үлэһи бүтэрилиннэ.

Суботунньукка Светлана Ег-
рова секретардаах олох-дьаһах
комбинатын комсомолентара ор-
дук активнайдык кытыннылар.

Тутуу учаастага (начальник таб.
В. Н. Дуранов) бу хотон тутуу-
тар улахан көмөнү онордо. Тутуу
учаастагыттан болуотунньуктар
Олег Константинов, Петр Шеста-
ков, Максим Барашков уонна

Виктор Смирников тахсан үс
күн бэрт дьулуурдаахтык үлэлэ-
тилар. Ол түмүгэр бу сана хотон-
но муосталааһын ситэрилиһэ.

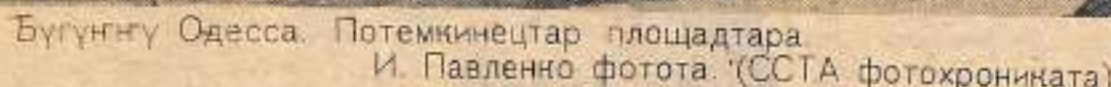
«Сельхозтехника» отделение-
тын саалтата бири грузовой
автомашинаны ыһтан суботун-
ньукка көмөстө.

х х х

БАМ-та анааллаах суботун-
ньуктарга барыта оройун үрдү-

нэн 1893 комсомолец уонна
2054 эдэр пионердар кытынны-
лар. Барыта үс улахан субо-
тунньук, 13 иһитин тарилиһнэ.
Оһон комсомолентар үйэ бу үлүү
тутуутун туһунан бэлэһиннээр
көпсөһүлөр, 7 төгүл
кондердар көрдөрүлүмүлөр.
Уопсайа 2000 солк. үн БАМ фон-
дугар киллэрилиннэ.

С. ЗВЕРСТОВ.

ҮЧҮГЭЙДИК ЫРААСТЫАХХА

Н. СОЛОВЬЕВ,
Саха АССР оскуолаһарын
үтүөлээх учуутала
СНИМОККА: Н. Н. ФЕДОРОВ

Урукку итэбэстэри учуоттаан...

Быйыл саас интернат-оскуола коммунистара политической үөрэх ааспыт дыйлын түмүктөрүн дүүллөһөллөрүгэр үлэ-хиттер ортолоругар тэрилбит теоретической семинардар, куруһуоктар бэйэлэрин үлэлэрин солтөөхтүк түмүктээбиттэрэ бэлэстэммитэ. Мунунах итинн сарга политической үөрэххэ истээччилэр сүүмүрдээһингэ кинилэр бабаларын ситэ учуоттаабахтан, кинилэртэн көрбөдүл мөлтөдүтүн истээччилэр занятиелары үгүстүк көтүшүтүтүн, бириэмэтигэр пропагандиы солбуйбатах түмүгэр IX «в» нылааска тэрилбит политкуруһуок үлэтин түмүктээбэтэһин, о.д.а. курдук бөдөҥ итэбэстэри ыйбыта. Коммунист-учууталар политической үөрэх көдүүһүн үрдэтэр сыалтан педагогика проблемаларын үөрэтэр теоретической семинардары салгы үлэлэтэр наадалаабын, олорго уһулуччулаах советской педагог В. А. Сухомлинской нэһилиэстибэтин интэ-тонон үөрэтэр наадалаабын туһунан бэйэлэрин баа санааларын эппиттэрэ. Мунунах ортолор ортолоругар учуутал Е. С. Лукина салайан үлэлэппит эдэр лектордарын куруһуогун үлэтин үөрэтти көдүүстээх, кэрэхсэбиллээх көрүгүн быһытынан сыаналаабыта уонна инникитин ити куруһуок үлэтин кэнэтэр суоллары ыйбыта.

Бу күнүгэр партийнай тэрилтэ (секретарь Р. Р. Абрамов) политической үөрэх сана дыйлыгар бэ-

лэмнэнигэ бэрт албэх үлэни ыһтар. Онуоха ааспыт сыл итэбэстэрин, коммунист киллэрбит этинлэрин учуоттуулар.

Манна педагогика проблемаларын үөрэтэр икки теоретической семинар үлэлэбэ. Истээччилэринэн 31 учууталлар итиннэ воспитателлэр сүүмүрдэнилэр. Семинардары быйыл 26-с сылын пропагандисты С. И. Жирков, эмнэ улахан опыттаах пропагандист Н. М. Матвеев салайахтара. Партийнай тэрилтэ кинилэргэ бу соруудагы өссө саас биэрбитэ.

Оскуола технической үлэһиттэрэ партия уонна правительство дьоһунаах докумуоннарын үөрэтэхтэрэ. Кинилэргэ занятиелары оскуола директор А. С. Шадрин, учуутал Д. С. Тирютина салайан ытыахтара. Манна истээччилэр бабалара учуоттанар. Билигин истээччилэр испинхэктэригэр 15 кини аата сурулуна. Итин таһынан 12 үлэлиир ыччаттар комсомольской политүөрэтинэн хабылыннылар. Кинилэр куруһуоктарыгар пропагандиынан партийнай тэрилтэ секретара Р. Р. Абрамов ананан турар.

Үөрэнээччилэр ортолоругар Ленинский комсомола историятын, В. И. Ленин биографиятын, коммунистической майгы-сигили проблемаларын үөрэтэр сэттэ куруһуоктар тэриллэннэр. Ону таһынан онус кылаас үөрэнээччилэрэ итиннэ комсомольской активистар эдэр лектордар куруһуоктарыгар

сылдыахтара. Бу куруһуок үлэтэ быйыл кэнэтиллэ, кини истээччилэрэ бэснээлэри, дакылааттары кылаас чаастарыгар, оскуола биэрэрдэригэр эрэ буолбакка, нэһилиэһиүэ кытта оҕортуохтара. Үөрэнээччилэр политической үөрэҥиринлэрин пропагандастарынан И. М. Павлов, И. И. Захаров, К. С. Постников, А. Т. Старостина о.д.а. курдук үчүгэй бэлэмнээх учууталлар уонна воспитателлэр ананылар.

Көстөрүн курдук, интернат-оскуолаттаагы партийнай тэрилтэ, политической үөрэххэ бириэмэтигэр бэлэмнээн, балаҕа үлэни ыһта. Аны истээччилэр бабаларын салгы, өссө сынынан үөрэтэххэ, пропагандистар бастакы занятиеларга бэлэмнэнилэригэр улахан болломто-ну туһаайахха наада.

И. ОКОМОВ,
хаһыат бэйэтин көр.

Дуобатчы Андрей Николаевич НИКИТИНИ билбэтэх, кини туһунан истибэтэх кини бийиги оройуонмутугар, бука, ахсаннаах буолуо. Кинини маллы оройуоннар дуобаты тэһээччилэрэ, ону аһан республика тийэ биллэлэр.

Андрей Николаевич быйыл Боксурска 80 сааһын туолар. Кини аҕаа оҕорон биэрбит дуобатынан кээлээччин-барааччыны кытта оонньоон биллэбэтэ 70-ча сылга чугалаата. 14 саастаагар Мэнэ улуусун Бутайдах таптаратын дьомтигэр оһоһу биллэр дуобатчыттардыын кырааһа үкүлэрин хоту-талаабыта. Эдэр сааһыгар Якутскай куоракка киирэн кыаһы көлөнүталаан көрөр, биллэр дуобатчыттары кытта күөн көрсөн үкүгэр сүүйэр.

Сааһыран баран республика бастыры кини кураһаһыга үстөгү ситиһилээхтик кытта сыдыбыта. Ол курдук, 1949 сыллаары чемпионатка биллэлээх дуобатчыттар билигин сүрүйбүтү, ученай Г. М. Васильев наниитин, Н. Н. Нахоткин иннигэр түһэн, республикада иккис миһэтин ылбыта, дуобатка кини-хайа кининэ II разрядтамыта, күүстээхтөр кыһаларыгар кыһалытэ.

Күннээн сыдыбыт көмүрүгэр Андрей Николаевич үөрэрэ суох киниэхэ, кырдык да, сытыгыт оонньоура, соһучу угайымы, комбинацияны бортаник оҕортуура. Утарылаһааччытын алрас түһэртэрэн ылар араас тоһуура дэлэтэй буолар.

ТИНЭХ СОНУНАР

НЬЮ-ЙОРК. ХНТ Генеральной Ассамблеята байтин иккисиний мунуһаар ХНТ Генеральной Ассамблеятын XXIX сессиятыгар Согуруу Африкаанский Республика правительствотын делегациятын подмоочитын билиэртөн аҕааста. Итин 98 куолаас өйөтө, 24 утары куолааста, 14 делегация куолаастыртан тутуна.

СССР.

ПРОПАГАНДИСТАРГА СЕМИНАР БЫТЫЛЛАР

Бу дыйалтынны 9 күнүгэр сарсыарда 10 чаастан ССКП райкомун мунуһахтыыр саалатыгар партийнай, комсомольской, экономической уонна пропаганда маассабай формаларын бары пропагандистарыгар аналлаах семинар ытыллар.

Семинар үлэтигэр республикатаагы «Знание» общество лектордара кыттыны ытыахтара.

Семинарга бары пропагандистар ыгырыллылар. ССКП райкомун пропаганда уонна агитацияга отдела.

Рига дрессировщик Степан Денисов 32 саастаах. Кини циркага тигрлэри ооньютор. Соторутаагыта уесурийскай тигр 3 оҕону төрөттө. Рига дрессировщиктын «артистка» Москвада ситиһилээхтик ооньуон көрдүтэрэ. Сотору кинилэри Горькай, Казань, Киев алытоохторо көрдүтэрэ. 1975 сылга—АХШ барыахтара.

СНИМОККА: Степан Денисов тигр ортолорун кытта.

В. ЧЕРЕДИНЦЕВ фотота.

(СССР - фотохроника).

КЫННГЫГА АНААН

Украина колхозтара уонна совхозтара 50 мөлүйүүн тонна сиһили уктулар. Оттон сенааҥы соҕотуопкалааһын эмнэ ситиһилээхтик ытылына. Кыһынныга анаан 11,5 мөлүйүүн тонна сенаж бэлэмнэни.

СССР.

КЫРДЫАБАС ДУОБАТЧЫТ

Халыбур, республика чемпионатыгар оонньоу сыдыан Алдан оройуонун дуобатчыты маннаа комбинациялаан хоппута баар. Үрүһүгэр (А. Никитин): с1, д2, д6, ф4, б4, (5); харалар а1 даҕа, а3, д8, ж7, б8 (5). Никитин хаамыта: 1- д6 е7 д8: ф6 2. ф4 е5 ф6: д4 3. д2 с3 д4: в2 4. б4 ж5 уонна үрүһүгэр сүүйэлэр.

Бийиги оройуонмутугар дуобаттааһыны тэһитигэ Андрей Николаевич үтүгө-өһөгө улахан. Кини оройуон ыччатын спорт бу көрүгэр биһр үһүйлэччи. Сага тахсан эрэр дуобатчыттын хайаан да холоһон көрөөччү уонна сүбэлээччи-амаааччы, 50-с сылларга, Хайахсыга үлэни сырыттаһына (оччолорго саахм, матчыт өтм), дуобатка бастаан минин кини үһүйбүтэ, элбэхтик эрчиһитэ. Оройуон турнирдарыгар, таатталары кытта да кураһаһыларга калык сылларга дьэри оронньор активнайдык кыттар. Харанынан тоһо да мөлтөөтөр, билигин да таптыыр дьарытын хаппарбат.

Хайахсыт биһр бочуоттаах кырдыаһа А. Н. Никитин бэйэтин бириэмэтигэр общественнай үлэһэ эмнэ активнайдык кыттыбыт кини. Төрөөбүт нэһилээгэр хөлбөхүүһааһы маһыһыта сылларыгар «Кыһыл эркэһин» дикс колхозу төрүһүтэ уонна ол доһхоһун салайбыта. 1933 сыллаахтан ССКП чилиһэ, нани, лигэр Н. Б. Крупская аатынан уонна В. М. Молотев аатынан колхозтар бырабыллыһааларын

председателин, олтон калык ферма сабадирсэһиннэ, барыта уонча сыл устата салайар үлэлэргэ сыдыбыта. Колхознай тутуу ветерана.

Дьонго-сэргэһэ айбарс сыһааннаах, үтүө майгылаах бастык табылаһа, ылыктаах сүбэлээх кырдыаһа коммунист Андрей Николаевич—үтүөкөн оҕолор ытыктабыллаах араара. Кини уолаттара Николай, Иван, Игнатий—оройуон күүстээх саахматчытара, кыһа Мария—аатырбыт чабырхаһыт. Эһэлэрин, араларын утумнааннар, Николай Андреевич уолаттара эмнэ үчүгэй спортсменнар, дуобатчыттар, саахматчыттар. Оронньор биһр сиһэ Андрей билигин оҕо спортиней оскуолатыгар ситиһилээхтик дьарыктанар, эһэтин туһаһын хатарарга бэлэмнэһэр.

Дуобатчыт атын кырдыаһыт А. Н. Никитин 80 сааһын туоларынан уруйдуубут-айхалымыт итиннэ киниэхэ үтүө доруобуйаны, өссө уһун туйаһы баарабыйт!

С. ЖИРКОВ.

дуобатка ССРС спордун маастарыгар кандидат.

Чурапчин с.

Редактор эбэһинэһин төлөрөөччү Е. Д. ГУЛЯЕВ.

Португалия сана президентэ

ЛИССАБОН. Национальной радионан уонна телевидениенан тыл этэригэр Португалия Республикатын президентэ А. ди Спинола отставкага тахсарын туһунан биллэрэ. Спинола этэринэн «дойдуга ыарахан политической, экономической социальной быһымайгы үөскээтэ», ону, кини этэринэн, контуруоллуур кыага суох.

Өрөһүйүү национальной совета дойду сана президентинэн генерал Ф. Кошта Гомешы анаата.

Ф. Кошта Гомеш Өрөһүйүү национальной советын председателин солбуйааччынан уонна сөбүлөннүлээх күүстэр генеральной штабтарын начальнигынан үлэлээбитэ.

СССР.

КУНДУ ААБААЧЧЫ! 1975 СЫЛГА

«САГА ОЛОХ»

хаһыакка сурутаргы умуума!

СУРУТУУ СЫАНАТА:

Сылга—3 солк. 12 харчы

6 ыйга—1 солк. 56 харчы

Сурутууну «Союзпечать» агентстволара, сибээс отделениелара бэчээги общественной таргатааччылар хааҕа суох ыппаллар.

БИИГИ ААДЫРЫСПЫТ

ул. 12. ТЕЛЕФОНАРБЫТ: секретарь—9-14-95,

почтовой индекс 678700, Чурапчин а. Карл Маркс редактор—9-13-95, редакторы солбуйааччы, эппиэт-отделлар—9-14-95, уопсай—9-15-05.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР.